

a tanoncüggyel szemben, amelyről talán csak az az egyedüli véleménye, hogy nem fedi az élet kívánalmait.

Elsősorban az iparosnevelés hivatott munkásai győzzék meg a társadalmat, hogy érdemes, sőt szükséges teljesítenie az iskola kívánságait és meg kell teremtenie azokat a lehetőségeket, mik a tanoncnevelést kiemelik mai korszerűtlen állapotából.

Kelemen Ferenc.

A polgári fiúiskola és a szülői ház.

Az utóbbi évek egyik figyelemreméltó jelensége az a növekvő érdeklődés, amellyel a polgári iskola a tanulók családi és szociális körülményei felé fordul. A tanügyi és iskolaegészségügyi folyóiratok hasábjain, az évvégi értesítőkben mindgyakrabban találkozunk ilyen tárgyú tanulmányokkal és beszámolókkal.

Ma már elvitathatatlan, hogy az iskolának ismernie kell azt a közösséget, melynek a tanuló tagja. Ha nem akarja, hogy oktató-nevelő munkája merő szélmalomharc maradjon, ismernie kell a tanulóra ható többi tényezőt, fel kell tárnia azokat a társadalmi erőket, amelyek az iskola munkáját támogatják, vagy gátolják.¹

1. A szociális helyzet.

Ez a több-kevesebb tudatossággal és lelkesedéssel országszerte meginduló munka a tanulók életkörülményeinek dantei mélységeiről lebentti fel a fátylat.

„Iskolánk ifjúsága — olvassuk egy budapesti polgári fiúiskola értesítőjében — nagyrészt a munkás és kispolgári osztályból, tehát a társadalomnak abból a feltörekvő rétegéből származik, mely fiainak éppen a polg. iskola útján magasabb műveltséget, jobb szociális elhelyezést és kedvezőbb életlehetőséget kíván biztosítani. A szülők a kenyérkeresés, sokszor a munkakeresés gondjaival vannak elfoglalva reggeltől-estig. A gyermek nevelésére vajmi kevés idő jut . . . A megvizsgált 550 tanuló 12·5 %-a egész nap szülői felügyelet nélkül van, csak 5·5 %-a részszül rendszeres ellenőrzésben és támogatásban. Csak 25 %-nak nincs a tanuláson kívül más tennivalója, a többi 75 % idejének jórészt házkörüli munkával tölti el. 11 % kereső „mellékfoglalkozást“ üz: heti 2—3 pengőért újságot, tejet, ebédet hord szét, tenniszlabdát szed.²

„Normális család — olvassuk egy másik beszámolójában — alig van s különösen itt lenn, ahol az emberi indulatokon kívül az anyagi gond is hozzájárul a családok eltorzításához.“³ „40 ilyen szempontból

NB. A felhasznált polgári fiú-, illetve fiú- és leányiskolai Értesítőket a helynévvel, a fővárosiakat az utcanévvel idézzük.

¹ Bánhidi László, Intézetünk diákszociográfiája. Nagyatád: 5—8; Németh László, A Medve utcai polgári Isk. Eg. V. 18—42; Arany Sándor, Egy polgári fiúiskola szociális helyzete [Budapest, Homok u.] U. o. V. 143—151.

² Bp. Váli u.: 8.

³ Németh L. Isk. Eg. IV. 170.

feldolgozott családtörténet alig 8—9 ép családi életet mutat. . . Jóformán minden családnak megvan a külön tragédiája.¹

„Nemcsak a városokban, a falvakban is terpeszkedik a fokozódó szociális nyomor. Nedves, sötét, dohos levegőjű, zsúfolt lakásban lakik a növendékek nagy része. Találtam oly családi otthont, — írja egy vidéki polgári iskolai tanár — ahol nincs mosdótál. Az ajtófélfába vert szögön lógó rongyba törülközik az egész család . . . Az alsóruhaváltás kitolódik hetekre, de van oly tanuló is, akinek nincs fehérneműje. . . A szegény családoknál a táplálkozás egyoldalú, hiányos, rendetlen, a tisztaság és az egészség követelményeinek meg nem felelő. A kútvíz ihatatlan, fertőző, mert közelében van a trágyadomb.²

Íme, a fővárosban és vidéken egyforma komor színek! „Sokszor valóságos kis hősök járnak iskolánkba. Éhezve, fázva, sötét, dohos lakásban végzik kötelességtudóan tanulmányaikat. Tapasztaltunk oly esetet is, amikor a 13—14 éves tanuló látja el a szülői házban az édesanya tisztét, a lözést, takarítást, mert édesanyjuk vagy már nem él, vagy naponként munkába jár a mindennapi kenyér biztosításáért.“³

2. A családi nevelés.

A nehéz gazdasági helyzettel együtt jár a tudatlanság, bizalmatlanság, türelmetlenség és a bomlasztó családi élet. És a családi, erkölcsi és szociális bomlás közepén ott áll a gyermek. Szeretetre vár és végletekkel találja magát szemközt.

A szülők egyrésze belefásult az élet küzdelmeibe. Ezeket nem érdekli gyermekük lelkének fejlődése. Türelmetlenek a gyermekkel és iskolával egyaránt. Azt gondolják, hogy a tandíj kifizetésével szülői kötelességüknek eleget tettek és csodálatraméltó közömbösséggel mindent az iskolára bíznak.⁴ A magárahagyott gyermek útja aztán örökös bizonytalanság: érdeklődésével, vágyaival és kételyeivel teljesen magára marad a serdülés legválságosabb éveiben.

Sok szülő viszont a másik végletbe esik és agyonneveli gyermekét. Az ilyen gyermek egész élete tele van tilalomfával, örökös figyelemzetéssel. Az agyonnevelt gyermek elfásul, fanyar koravénné, vagy képmutatóvá lesz.

Nagy baj az is, hogy a nevelési kérdésekben ritka az egyetértés a szülők között. A munkából kimerülten hazatérő apa ingerülten hivatkozik arra, hogy mennyire fáradt, hogy már nem bírja tovább. Az anya viszont az apára hárítja a megoldást: Vesződj te velük, éntőlem ügysem félnek! Ebből a felelősségáthárításból származik aztán egyrészt az elhamarkodott büntetés, másrészt meg a helytelenül alkalmazott védelem, a hibák takargatása, az egyenetlenkedő szülők iránti tisztelet megrendülése és valamennyin keresztül az iskola meggyűlölése.⁵

¹ U. a. Isk. Eg. III. 240—241.

² Fögl J., A tanulók otthona, Közl. 39.366.

³ Jászberény: 10.

⁴ Barcs: 3, Zuckermann, Iskolai egészségvédelem 12.

⁵ Hódmezővásárhely: 11—12.

3. Munkamegosztás.

Mindez végeredményben arra vezetett, hogy a szülői ház és az iskola közt ma általában letagadhatatlan szakadék tátong.

Az iskola a szülők fásultságában és nemtörődömségében még ma is gyakran hajlandó rosszakaratot és ellenségeskedést feltételezni. Pedig meg lehet érteni, hogy a nehéz gazdasági helyzet sok család lelkiségére válságot jelent. Ez a válság különösen azt a társadalmi osztályt érinti, amelyből tanítványainkat nyerjük.¹

De meg nem is lehet kívánni, hogy a szülői ház minden nevelői előképzettség nélkül még a legnagyobb jóakarattal is a reá háramló nevelői munkát el tudja végezni. Az iskola a nevelés terén csak akkor számíthat a szülői ház támogatására, ha a szülőket ehhez a munkához meg tudja nyerni és képessé tudja tenni. Nem elég tehát akár a legészszerűbb munkamegosztást is megállapítani, amely megszabja a családi és iskolai nevelés területét és határait. A munka ezzel még nincs befejezve, sőt tulajdonképpen itt kezdődik.

Mindenek előtt kölcsönös jóakaratra és megértésre van szükség. Mindkét félnek tájékozódnia kell, hogy a másik fél részéről mily hatások érik a tanulót. Az iskolának ismernie kell a tanuló testi és lelki multját, jó és rossz tulajdonságait, érdeklődéskörét, családi, szociális és egészségügyi körülményeit. Minderre vonatkozólag elsősorban a szülők tájékoztathatnak. Viszont a szülőknek is meg kell ismerniök az iskola célkitűzéseit, munkáját és követelményeit a tanítás, nevelés és egészségügy terén. Minderről az iskolától kaphatnak felvilágosítást.

4. A szülői ház és az iskola.

A szülői házzal való kapcsolat ápolására az iskolának már évtizedes multra visszatekintő intézményei vannak:

a) *Anyagi támogatás.* Bizonyos, hogy azt a szociális nyomort, melyben a tanulók jelentős része él, az iskola nem szüntetheti meg, de felvilágosítással sokat segíthet rajta. A nyomorúságnak ugyanis nemcsak gazdasági okai vannak. A tudatlanság legalább annyi embert dönt nyomorba, mint az anyagiak hiánya.²

A tandíjkedvezményen és segélykönyveken kívül más eszköz is akadhat, mellyel az iskola a szegénysorsú szülők segítségére siethet. Az arra szorult gyermekeket a helyi vagy iskolai szeretetmunka útján ruhához, élelemhez es nyaraláshoz juttatja. Az iskolakörűli munkákat, ha lehet, tanulók szüleivel kell végeztetni. Egy fővárosi iskola a segélyül kiosztott cipőket munkanélküli cipésszülőkkel csináltatta meg.³

b) *Ellenőrző könyvecske.* Az iskola és a szülői ház közötti érintkezésnek látszólag legközvetlenebb alakja az írásbeli értesítés. Legtöbb helyen a tanár ellenőrző könyvecskével értesíti a szülőket a tanuló viselt dolgairól. Minthogy azonban az iskolai értesítés jóformán csak arra szorítkozik, hogy a tanuló későn jött, igazolatlanul mulasztott, templom-

¹ Kolthay Alajos, Kis Enc. 23.

² Fögl János, Közl. 39:366.

³ Bp. Hernád u.: 9.

ban nem volt, nem készült, holmiját otthon felejtette, fegyelmi büntetésben részesült: érthető, hogy a szülő hátán a hideg borzong végig, ha az ellenőrző könyvecskét megpillantja. Általános a panasz, hogy a szülők nem akarják aláírni az értesítést vagy az anya írja alá az apa háta mögött. Sőt olykor-olykor az aláírás mellé dühös kifakadások is kerülnek, amelyek aztán kínos kimagyarázkodásra és sajnálkozásra vezetnek. Ha a gyermek maga viszi haza a könyvecskét, ijedtében „elveszti“ vagy az aláírás körül akad hiba. Ha más fiúval küldjük, az illető örülhet, ha szidás nélkül szabadul. Ha „portóköteles, címzett fizeti“ felírással postán küldjük, akkor meg a 10 fillér portóért külön megátokozzák az iskolát.

Ezen az egyik iskolában úgy igyekeznek segíteni, hogy az osztályfő a jeles feleletekről és dolgozatokról is értesíti a szülőket, sőt minden tíz hazaüzent jeles után „osztályfői dicséretet“ is jegyez be a kis könyvbe. Ebből a kis munkatöbbletből két jó következik: a megüzenésre váró elégtelen feleletek szinte teljesen eltűnnek, mert minden beírt elégtelen két jeles bejegyzést érvénytelenné tesz. A jelesek viszont megháromszorozódnak. Igaz ugyan, hogy minden 10 jeles után 20 f. jelképes jutalomdíj is jár.¹ A szülő pedig nem lát többé fekete hollót az ellenőrző könyvecskében, hanem megbízható tudósítót fia előmeneteléről.

c) *A szülők látogatása az iskolában.* A rendtartási Szabályzat 74. §-a szerint „kívánatos, hogy a tanári testület tagjai a szülőket lehetőség szerint óráközökben (az igazgatói irodában vagy tanári szobában) is fogadják. Ha fontos ok van rá, a tanári testület tagjai magukhoz is kérethetik a szülőket az intézet helyiségeibe“.

A tapasztalat általában azt mutatja, hogy a szülők nagyon nehezen szánják rá magukat, hogy az iskolába bemenjenek. Legtöbbjük csak hívásra megy, sokszor csak ismételt hívásra. Az iskola is rendszeresen csak akkor kéri be a szülőt, ha baj van.

Sokszor hallott panasz, hogy a legtöbb szülő egész év folyamán nem érdeklődik gyermeke előmenetelére. Akik tudják, hogy fiuk gyenge, azok az osztályzások előtt néhány nappal jelentkeznek és mindenáron ígéretet szeretnének kicsikarni a tanártól, hogy konferenciáig lehet még javítani. Ha aztán baj van, néhány héttel évvége előtt instruktort fogadnak gyermekük mellé. Közvetlenül az összefoglalások előtt megjelennek aztán valamelyik óráközben és várják a jó véleményt, hiszen fiukat külön is tanítatják.²

A szülőket általában kétféle időben szokás fogadni. Legáltalánosabb az *óráközi fogadás*. Ennek látszólagos előnye, hogy a tízpercekben több tanárral beszélhet a szülő. Hátránya azonban ennél a látszólagos előnynél is nagyobb. A szülők (99 %-ban anyák) ugyanis leginkább csak akkor mennek be az iskolába „érdeklődni“, ha nagy baj van. Tehát sok a mondanivalójuk. Vérmérsékletük szerint több-kevesebb panasszal feltárják egész életüket, minden gondjukat és keserűségüket kitergetik. A gyermeket vagy agyonvédik vagy agyonvádolják. És mindezt 10 perc

1) Gyula.

2) Közl. 39:230; Szeged I. Szentimre: 23; Celldömölk: 10.

álatt. Az eredmény mindössze egy csomó könny és keserű megszegyenülés. A tanár pedig, akinek az órák közt magának is szüksége lett volna a pihenésre, zúgó fejjel mehet be a következő órára, melyet pontosan meg kell kezdenie.¹

Sok iskolában kísérleteznek a *fogadóórákkal* is. Legelterjedtebb az a megoldás, hogy a hét egy-két napján a tanárok órarendjébe be van osztva a fogadóóra is.²

A fogadóórák azonban a gyakorlatban nem váltak be. Akinek megbeszélni valója van az iskolában, az amúgyis ötletszerűen a tízpercekben megy be. Aki el is vetődik egy ilyen fogadóórára, az azt hiszi, hogy megneheztenek rá, ha nem beszél végig az egész órát. Mindenütt akad egy-két szülő, aki siránkozó bőbeszédűségével valósággal a tanárok réme.

Elvitathatatlan, hogy a szülők és tanárok megbeszélése a tanév folyamán többször szükség lehet. Erre azonban a tízpercek semmiképpen sem alkalmasak, mert a látogatók ilyenkor megzavarják az iskola munkáját. Ezért óráközökben csak a legkivételesebb esetben állhatnak a tanárok a szülők rendelkezésére. Az a leghelyesebb megoldás, ha minden tanárnak hetenként egy-egy fogadóórája van. Ezeket a fogadóórákat ajánlatos 1–2 napra csoportosítani. Az állandó fogadóóra nem jelent külön terhet a tanárokra, hiszen mindenkinek van az iskolában amúgy is valami dolga. Ezt az órát, ha nincs látogató, fel tudja tehát használni. Ezekre a fogadóórákra behívhatják aztán az osztályfők akár 2–3 tanuló szüleit is és velük gyermekük ügyét megbeszélhetik. Természetesen ilyenkor fogadják az esetleg bevetődő többi érdeklődőt is.³

Hogy azután a szülők fogadása hol történjék, az igazgatói irodában és a tanári szobában (amit sokan helytelenítenek), vagy külön fogadószobában, azt vitatni nem lehet. Mindenesetre helyenként kell a kérdést eldönteni. Azt azonban ajánlatos meghonosítani, hogy május elejétől kezdve csak meghívásra lehessen bemenni a fogadóórára.

d) *Látogatás a szülői házban.* A Rendtartási Szabályzat 74. §-a erre vonatkozólag a következőt mondja: „Üdvös hatást várhat az iskola a tanároknak... a szülői házban teendő látogatásától, mely alkalommal a látogató a tanulók otthon való foglalkozására, magaviseletére és környezetének, továbbá a szülőknek az iskola iránti érdeklődése felkeltésére és ápolására is kiterjeszti figyelmét.”

A szálláslátogatás módjáról tehát nincs szó. Így aztán mindenki úgy oldja meg, ahogy akarja, vagy tudja. Tagadhatatlan, hogy ahol meg is valósítják, ott is általában felesleges nyűgnek tartják.

A szülői ház sem egyforma megértésse fogadja a látogató tanárt. Van, ahol bizalmatlanok és gyanakvók. Kelletlenül tárják fel családi és anyagi körülményeiket. Sokszor kitérő választ adnak. Másutt viszont kiütközésnek veszik a látogatást. Hálásak az érdeklődésért és abban a óindulat megnyilvánulását látják.⁴ Sőt akadnak, ahol aszalt is terite-

¹ Zuckermann : 50.

² Pl. Kunszentmárton : 14.

³ Közl. 39 : 230.

⁴ Fögl János : A tanulók otthona. Közl. 39 : 349 ; 39 : 364.

nek és kétségbeesnek, ha a tanár elhárítja kínálásukat.

A szülői ház látogatása tekintetében a székesfővárosi iskolák vannak a legelőnyösebb helyzetben. Ott ugyanis a szülői ház és az iskola közötti kapcsolatot az iskolanővéri intézmény ápolja. Látogatásait esetenként szociális és pedagógiai okok (igazolatlan mulasztás, nagyobb-fokú hanyagság) teszik szükségessé. Ő végzi a környezettanulmányt és az ő feladata a tanulók életkörülményeire vonatkozó, rendszeres adatgyűjtés is.¹

A többi iskolában mindaddig, amíg az iskolanővéri intézményt országsszerte nem rendszeresítik, az osztályfőre hármlik a szabadlátogatás munkája. Ez a munka két feladatkört egyesít magában. Az egyik: esetenként való beavatkozás az egyes tanulók iskolán kívüli életébe: agtáló okok megkeresése és elhárítása. A másik: jó példák nyomán, alaposan megfontolt kérdőívek alapján adatgyűjtő munka, mely számot ad az illető iskola szülői taborának társadalmi, gazdasági és erkölcsi körülményeiről, valamint a tanulók testi és lelki tulajdonságairól. A meginduló feltáró munka adatait és tanulságait a tanári és szülői értekezleteken meg kell beszélni és — esetleg országosan egységes szempontok szerint — közzé kell tenni.

5. A szülői értekezletek.

A Rendtartási Szabályzat 74. §-a azt mondja: „Hogy a tanári testületek a szülőkkel egyes nevelésügyi kérdéseket megbeszélhessenek, a tanári testületek évenként legalább három szülői értekezletet tartanak, amelyekre a szülők és helyeikeseik a tanulók útján meghívandók. Ez értekezleteken a szülők a kitűzött kérdéshez hozzászólhatnak“. A kivétel itt is az iskolára van bízva. Így érthető, hogy e téren is a legnagyobb tárkasággal találkozunk.

A Rendtartás úgy intézkedik, hogy a szülői értekezletről az évvégi nyomtatott értesítőben be kell számolni. Ezek a beszámolók azonban az értesítők ismert szűkszavú száraz stílusában vannak megírva. Az értekezleten megjelent szülők számán, az előadók nevéen és az előadások címén kívül mást nem tartalmaznak. Az olyan értesítő, amely az előadások vázlatát és a hozzászólásokat is közli, ritkább mint a fehér holló.

A szülői értekezletek lefolyása ma általában a következő: Az igazgató rövid bevezető szavai után a tanári testület egyik tagja előad vagy — ami általánosabb — felolvas. Az előadás után az igazgató felteszi a kérdést, hogy ehhez a nagy élettapasztalatra valló, mindent felölelő előadáshoz kíván-e a szülők közül valaki hozzászólni. Minthogy legtöbbször senki sem kíván, megköszöni az előadónak a tanulságos előadást, a szülőknek a szíves érdeklődést és az értekezletet berekeszti. Utána a szülők megrohanják a tanárokat és egy-két rövid kérdés után, melyre megnyugtató feleletet várnak, családi és anyagi bajaikat tárják fel hosszadalmasan.

Ez a legutóbbi időkg általában elfogadott megoldás minden

¹ Bp. Elnök-u. 7.; Bp. Pannónia-u. 16.; Németh László, Isk. Eg. IV. 170.

tekintetben elhibázott. Mindenekelőtt általános hiba, hogy még ma is legtöbb helyen tudományos tartalmú és stílusú felolvasások hangzanak el. Legtöbb előadó azt hiszi, hogy feltétlenül nagyvonalúnak kell lennie. Pedig bármily értékes is az ilyen magasszínvonalú előadás, elvont fejtegetései nem találhatják meg az utat a hallgatóság lelkéhez. Hiszen a hallgatóság javarésze egyszerű, iskolázatlan ember, akit a tudományos igazságok taglalása csak elriaszt.¹

Még kevésbé szolgálja a célt az agyonzsúfolt tárgysorozat. Igaz ugyan, hogy közös érdek, hogy az iskolai élet és a nevelés legfőbb kérdéseit megismertessük a szülőkkel. Ebből azonban korántsem következik az, hogy egy iskolai évben mindent le is kell tárgyalnunk. Nem helyes tehát az a meglehetősen elterjedt szokás, hogy egy értekezőlet tárgysorozatán 2--3 előadás (felolvasás) is szerepel, természetesen egyik kimerítőbb és magasabb színvonalú, mint a másik.²

Meg lehet értenünk, ha ezekhez a többnyire elvont fejtegetésekhez nem tudnak a szülők hozzászólni. Igaz, hogy a 100—200 szülő jelenlétében nem is alakulhat ki az annyira kívánatos, közvetlen, családi hangulat. A nyilvános szerepléshez nem szokott szülők legtöbbször már a nagy tömeg miatt sem tudja rászálni magát a hozzászólásra.³ Ha valaki mégis hozzászólna, minthogy gyakorlata nincs, nehezen tudja magát kifejezni és a tárgytól rendesen messze elkalandozik. Ebből aztán csak kölcsönös félreértés és idegeskedés származik.

A szülő és a tanár a mai szülői értekezőlet merev keretei közt nem tud egymásra találni. A szülői értekezőletek elnéptelenednek. Azokat a szülőket is, akik megjelennek, jobbadán a kényszerűség hajtja oda.

Jobb megoldásra való törekvések.

A szülők tehát nem tudományos előadásokat várnak az iskolától. Azt szeretnék, ha mindennapi iskolai aggodalmaik közt felvilágosítást és jótanácsot kapnának, melyekkel gyermekük előmenetelét biztosíthassák.

A régi szülői értekezőlet eredménytelensége az iskolát arra ösztönlélte, hogy az eddigi be nem vált megoldás helyébe újat és megfelelőbbet keressen.

Először csak arra törekedtek, hogy a résztvevő szülők számát növeljék. Érdekes, hogy az egyik iskola névsorolvasással kísérletezett és el is érte, hogy a szülők 90 %-a megjelent.⁴ Ez azonban természetesen csak mennyiségi és nem minőségi javulást eredményezett.

Célra csak a szülői értekezőletek vonzóbbá és hasznosabbá tétele vezethet. Jó úton jár már az az iskola, amely a szülői értekezőleteken 2—3 tárgyról tömör, érthető formában tájékoztatja a megjelenteket. A közvetlenebb, szabad előadás jobban leköti a szülőket és lassanként hozzászoktatja őket az őszinte hozzászóláshoz.⁵ A szülők bevonására

¹ Kis Enc. 72. Farkas Endre. Néhány szó a szülői értekezőletekről, Közl. 39 229—231; Serey Ágost, Közl. 39 : 306—307 : v. Gönczy János, Közl. 41 : 23—24.

² Serey Á. Közl. 39 : 306.

³ Győr II. : 13.

⁴ Közl. 36:174.

⁵ Kis Enc. 72.; Bp. Pannonia u. 5.

irányul az a mód is, amelyet egy másik iskolában próbáltak ki: Az előadó a tárgyával kapcsolatban kérdéseket vetett fel a szülők előtt. Ez tanulságos eszmecserére vezetett.¹

8. Osztályonként tartott szülői értekezletek.

Sok tapogatózás után szinte egy időben több iskola megtalálta a helyes megoldás felé vezető utat. A bizonytalanság ugyan még ma is nagy. Sok iskola még csak félúton jár. Van ahol az I. szülői értekezleten csak az I. osztályosok szülei vesznek részt. Ezen az elsős osztályfő ismerteti az iskola házirendjét és a szükséges tudnivalókat a tanulók otthoni tanulatására, a végzett munka ellenőrzésére és a test ápolására vonatkozólag.² Másutt az első értekezleten az egyes osztályokban az osztályfők, a másikon a nem osztályfők, a harmadikon pedig az igazgató beszél.³

A múlt tanévben már többfelé tartották a szülői értekezleteket osztályonként,⁴ egyes helyeken a kir. főigazgató utasításra. Az évvégi értesítők szükségzavú közlései érdekes fényt vetnek a jóakarattal áthatott, úttörő munkára, melynek nyomán lassan kialakul a korszerű szülői értekezlet.

Az egyik iskolában a szülői értekezlet után a szülők az egyes osztályokba vonulnak. Ott aztán közvetlen megbeszéléseken felvilágosítást kapnak az őket leginkább érdeklő kérdésekben.⁵

Egy másik helyen egy időben, de osztályonként külön tartják a szülői értekezleteket más-más előadással. Az előadások tárgyát tervszerűen előre megállapítják.⁶ Ismét másutt szintén külön hívják össze az egyes tantermekbe az abba az osztályba járó tanulók szüleit. Az előadás elmarad. Helyette a tanulók magaviseletét és tanulmányi előmenetelét veszik *egyenként* tárgyalás alá.⁷

„Az osztályokban tartott értekezleteken a szülő gyermeke helyére ül a padban, azt a termet látja, mely fiának második otthona és az értekezletet vezető osztályfőnök közvetlen nevelője és irányítója fiának“.⁸ S miután nem hosszadalmas, tudományos fejtegetéssel terhelik, hanem arról hall, ami érdekli, bizalmasabb, melegebb légkör alakul ki, amely a szülőket egymással és az iskolával is szorosabban összekapcsolja.⁹

Az ilyen összejöveteleket csak az osztályfő látja tervszerűnek, mert csak ő ismeri a célt, melyet el akar érni. A szülők csak a bizalmas beszélgetést látják.¹⁰ A tanár közelebb jön hozzájuk. A meginduló beszélgetés a tanuló iskolai és iskolán kívüli életének apró-cseprő jelenségei körül mozog, melyekre az egész nevelés és oktatás felépül. Megered az

¹ Békéscsaba: 7.

² Bácsalmás: 4.

³ Eger: 12.

⁴ Csepelen már az 1931—32. tanévben. Közl. 40:23.

⁵ Bp. Nagymező: 5.

⁶ Hatvan: 6—7.

⁷ Csorna: 10.

⁸ Győr II.: 13.

⁹ Közl. 39:306.

¹⁰ Uo. 231.

őszinte szó. Az osztályfő ügyességén és tapintatán múlik aztán, hogy a beszélgetés helyes mederbe terelődjék.¹ Ilyenkor természetesen előállnak a szülők a maguk kérdéseivel is, melyek közt a tanároknak szegzett felelősségrevonások is akadhatnak. Jobb, ha hagyjuk, hogy ezek is felszínre kerüljenek, mert a sokszor visszafojtott keserűség leginkább felreértésből fakad. Ha el nem oszlatjuk, könnyen megmérgezheti a szülői ház és az iskola közti viszonyt.²

Az ilyen szűkebbkörű szülői megbeszélések a maguk meghitt közvetlenségével nemcsak az egy osztályba járó tanulók ügyeinek megbeszélésére alkalmasak. Ezt sokfelé felismerték. Több multévi értesítőben olvashatjuk, hogy a cserkészparancsnokok is rendeztek a cserkészszülők részére megbeszéléseket és azokon a cserkészletről, a nyári táborozásról beszélgettek.³ Az egyik székesfővárosi iskolában a római katolikus tanulók szülei részére rendezett az iskola a hitoktatóval karöltve szülői megbeszélést.⁴ Szinte magától kínálkozik, hogy más közösérdekű esetekben is (pl. tanulmányi kirándulás, tánctanfolyam) az érdekelt szülőket külön megbeszélésre hívjuk össze.

9. Milyenek legyenek a szülői megbeszélések?

Ime tehát a nagy szülői tábor megmozgató, régi szülői értekezlet helyébe megfelelőbb, új megoldás lép: *a szülői megbeszélés*. Az a kérdés már most, hogy milyen legyen az.

Láttuk, hogy a tudományos előadások és felolvasások kora lejárt. Ezt ma már általában elismerik. Van azonban olyan felfogás, hogy a szülői megbeszélések egyik feladata: „kellő tapintattal kipuhatolni a szülő erkölcsi, anyagi, családi körülményeit és nevelői felfogását. Milyenek ismeri fiát, milyenek ismerem én?”⁵ Csakhogy az ily bizalmas közlésen alapuló adatgyűjtés nem történhetik a nyilvánosság előtt. Ez csak a négyszemközti beszélgetések, elsősorban a szálláslátogatás feladata lehet. Az egyes tanulókról a többi szülő előtt sem jót, sem rosszat nem szabad beszélnünk. A személyszerinti összehasonlítást is kerülnünk kell.

A szülői megbeszélések célja a közösérdekű mondanivalók kicserélése. Ha megrovást érdemelt a régi szülői értekezletek tervszerűtlensége, méginkább kárhoztatnunk kellene, ha az iskola alapos előkészítés nélkül hívná össze megbeszélésre a szülőket. Az iskola mondanivalóit négy évre össze kell állítani, úgyhogy mind a négy osztálynak mind a három megbeszélésre megfelelő anyaga legyen. Nyilvánvaló, hogy más közölni valóknak van az I. oszt. tanulók-tájékozatlan szülei részére, mint a serdülőkorba lépett III. osztályosok, vagy a pályaválasztás előtt álló IV. osztályosok szülei részére.

E mellett a négy évre tagolt anyagbeosztás mellett minden szülői

¹ Uo. 40: 23.

² Uo. 24.

³ Pl. Eger: 12; Gyula: 18; Vecsés: 12; Szeged II.: 8; Körmend: 8. stb

⁴ Bp. Egressy-u.: 7.

⁵ Közl. 39: 231.

értekezlet anyagát az osztályfők előterjesztése alapján a megelőző tanári értekezleten behatóan meg kell beszélni.

Egy-egy ilyen osztályonként tartandó szülői megbeszélés anyaga általában négy részre fog tagozódni:

1. *Az igazgató közlései.* (Hivatalos rész.)¹
2. *A négy évre megállapított anyagnak az illető alkalomra eső része.*
3. *Időszerű kérdések.*
4. *Az egyes tanulókról adott, bizalmas (tehát négy szemközti) felvilágosítások.*

Az időszerű kérdések során általában kétféle ügyek kerülnek megbeszélésre:

a) *Az iskola alkalomszerű mondanivalói.* Ilyenek: a szülői ház látogatása alkalmával szerzett tapasztalatok és felmerült kérdések;² az iskolai orvosi vizsgálatok általános eredményei, tájékoztatás a tervbevetett tanulmányi kirándulásról,³ táncanfolyamról, cserkész és sportkörtáborozásról. De minthogy az iskola ezeken a megbeszéléseken nagyszámú felnőttel érintkezik, esetleg bizonyos közérdekű kérdések ismertetésére is sor kerülhet. Így pl. az egyik iskola egy alkalommal a magyar norma szerint való szegénygondozást ismertette.⁴

b) *A szülők kérdezni valói.* Legtöbb szülő bátortalan és nem mer előállni kételyeivel. Már pedig a szülői megbeszélések csak akkor lesznek valójában hasznosak, ha a szülőknek valahogy módot adunk arra, hogy kérdéseiket eljuttathassák az iskolához. Ezt talán úgy lehetne megoldani, ha a szülők kérdéseiket borítékban akár névaláírás nélkül is a megbeszélések előtt a kapusszobában, vagy az illető osztályban elhelyezett gyűjtődobozba (levelesládába) dobhatják.

A szülőket gyermekeik útján frásban (ellenrőzkönyv útján) kell meghívni. Azokat akik nem jelennek meg, az ügy fontosságára való tekintettel a következő alkalommal levélben vagy az altiszt által körözött meghívóval kell meghívni. Ajánlatos a megbeszélések idejét állandósítani és már a tanév elején a szülőkkel közölni.

Az osztályonként tartott szülői megbeszéléseket, mint említettük, az osztályfő vezeti, de azon kívül más tanárok is megjelenhetnek. A módszer az osztályfői óráéhoz hasonló, az időtartama kb. 1 1/2—2 óra.

10. A szülői megbeszélések tárgya.

Az évvégi értesítőkben lapozgatva, azt látjuk, hogy az országban egy év alatt elhangzó száz meg száz előadás tárgyának megválasztása kevés kivétellel teljesen ötletszerű. Rendszert és összefüggést alig találhatunk.

Az előadások végtelen sorából az alábbiakban kiválaszthatjuk a használhatókat és bizonyos szempontok szerint csoportosítjuk azokat. A négyéves tervezet aztán minden iskola ezekből külön összeállíthatja a

¹ Szeged, II.: 11.

² Bácsalmás: 4.

³ Kis Enc, 76; Szeged I.: 24

⁴ Győr II.: 14.

maga viszonyainak megfelelően.

1. *Az iskola belélete.* Szükséges, hogy a szülők betekintést nyerjenek az iskola belső életébe. Ismertessük meg tehát velük a polgári fiúiskola célját és jelentőségét, házirendjét és fegyelmi szabályzatát (későn jövés, óramulasztások, iskolai igazságszolgáltatás), a jóléti intézményeket (tandíjkezdvezmények, segítőkönyvtár, diáknyaraltatás), az osztályfői órákat, a cserkészéletet, tanulmányi utazásokat (ismertetés és beszámoló).

2. *A szülői ház és az iskola viszonya.* Ismertessük az érintkezés módjait, az ellenőrző könyvecske, fogadóórák és szálláslátogatás célját. (Az iskolai és családi nevelés egymásra van utalva. A szülő és tanár kölcsönösen védjék egymás tekintélyét!)

3. *Nevelés.* Különösen a nevelési kérdésekről hangzottak el a multban magas színvonalú, elvont fejtegetések. A szülői megbeszéléseken egyszerű, érthető nyelven beszéljünk arról, hogy milyen túlzásai és ferdeségei vannak a családi nevelésnek (az elkényeztetett, az agyonnevelt és az elhanyagolt fiú). Beszéljünk a példaadás és a szoktatás jelentőségéről, a helyesen alkalmazott büntetésről és jutalmazásról (karácsonyi ajándékozás). Példákkal világítsuk meg, hogy állandó felügyelettel hogyan óvhatjuk meg a gyermeket a káros ráhatásoktól (neki nem való könyvek, újságok, mozi, utca, barátok). Adjunk tanácsot, hogy milyen legyen a tanuló helyes időbeosztása (a tanév folyamán és a nyári szünetben). Gyakorlati példákkal szemléltessük, hogy hogyan neveljük a gyermeket jellemes férfiúvá

4. *Tanulás.* Ismertessük, hogy mit végez el a tanuló az iskolában és mit kell otthon megcsinálnia. Mutassunk be egy-egy órarendet, munkanaplót, házfeladatos füzetet. Beszéljük meg, milyen legyen a tanuló délutáni munkabeosztása. Ismertessük, hogy mi a tanulás helyes módja és hogy a szülő miben és mennyire segíthet a gyermeknek a tanulásban és a házfeladatok elkészítésében.

5. *Egészségügy.* A szülői megbeszélések nagyon alkalmasak arra, hogy a család, a tanuló és az iskola egészségügyének kérdéseit előbbre vigyük. Az általános egészségügyi kérdéseket az osztályfő beszéli meg a szülőkkel. Ha van rá lehetőség, vonjunk be orvosokat is.

Beszéljünk a tiszta és egészséges lakásról, a tanuló helyes öltözködéséről és táplálkozásáról, a testápolásról (tisztálkodás, fog-, haj- és körömápolás), az egészséges életmódról, a serdülő kor problémáiról, az alkohol és dohányzás káros hatásairól, az egyes betegségek (náthaláz, fertőző betegségek) ellen való védekezésről. Orvos ismertesse a gyermekbetegségeket és a népbetegségeket (tüdővész, trachoma). A testnevelő tanár ismertesse a testnevelés fontosságát, a sportok hasznos és káros voltát, az iskolai sportokat, téli kirándulásokat. Tájékoztassuk a szülőket az iskolai egészségügyi intézményekről (tejozsonna, nyaraltatás, iskolaszanatórium), ismertessük az iskolaorvosi vizsgálatok általános eredményeit és közöljük, hogy az iskolai orvos mikor és hol ad az egyes tanulókról felvilágosítást.¹

¹ A fővárosi iskolákban az iskolaorvosok és gondozónővérek is tartottak egészségügyi tárgyú szülői értekezleteket. Vö. Isk. Eg. II. 235, 324, III. 272, IV. 122, 215.

6. *Hazafias szellem.* „A mi iskolánk tanulóifjúsága abból a társadalmi rétegből tevődik össze, amely — a múlt igazolása szerint — könnyen megtéveszthető.“¹ Éppen azért a szülői megbeszélések jó alkalmat kínálnak arra, hogy a szülők nemzeti öntudatát felébresszük és megerősítsük. Természetesen nem politikai előadásokról van szó, hanem arról, hogy megbeszéléseink hangneme hazafias legyen. Ha felvilágosító és irányító munkánkkal a szülői házat megnyerjük a nemzeti gondolatnak, ezáltal a gyermek hazafias nevelését az iskolán kívül is biztosíthatjuk.²

Beszéljünk tehát alkalomszerűen a magyarság hivatásáról, a nyelvtisztaságról, a névmagyarosításról, a magyaros ruháról, a keresztény magyar ipar és a magyar fürdőhelyek pártolásának, a takarékoságnak nemzetgazdasági jelentőségéről.

7. *Pályaválasztás.* A polgári fiúiskola főfeladata a gyakorlati életpályákra való nevelés. Az iskolának minden eszközzel oda is kell terelnie növendékeit. Tennivalója e cél érdekében kettős: a szülői értekezleteken és osztályfői órákon ismertetni és népszerűsíteni kell a gyakorlati életpályákat; a végzett növendékeket pedig elhelyezkedésükben támogatni kell.

Legtöbb helyen a harmadik szülői értekezleten tartanak felolvasást a helyes pályaválasztásról. Ebben leginkább arról van szó, hogy a polgári iskola mi mindenre képesít, mily iskolákban lehet továbbtanulni. Holott a szülőknek évről-évre azt kellene hallania, hogy a továbbtanítás legtöbbször céltalan pénzkidobás. A tehetséges és tanult ifjú a gazdasági pályán jobban érvényesülhet, mert ott a vezető rétegbe kerülhet. A tisztviselő és tanítói pályára lépők esetleg éveket várhatnak, míg elhelyezkedhetnek. Meg kell értetni, hogy az a tehetősebb gazda, iparos, kereskedő vagy altiszt, aki gyermeke taníttatásába ezeket beleől, ugyanazzal a pénzzel fiát annak idején önállóíthatja és talpraállíthatja.

Az iskola a maga tekintélyével és összeköttetéseivel az arra érdemes növendékeit a nagyobb üzemekben való elhelyezkedésben eredményesen támogathatja. Tudomásunk szerint egyes tanulók elhelyezésében több iskola közbenjár, intézményes gondoskodás azonban csak két fővárosi iskolában történik. Az egyik iskolában Mohácsy István tanár kezdeményezésére már 1933. óta működik a diákelhelyező akció. Ez az intézmény gondoskodik arról, hogy a tovább nem tanuló, végzett növendékek ipari és kereskedelmi pályán megfelelő elhelyezéshez jussanak. Ezért kellő időben tudomást szerez arról, hogy melyik tanuló mily pályára kíván lépni. Viszont a számbajöhető cégektől intézeti körlevelekkel már jóelőre igényléseket kér. A múlt évben 25 tanuló kért elhelyezést a cégektől pedig 47 igénylés érkezett.³ A másik iskolában is az iskola által ajánlott tanulókat a legjobb ipari és kereskedelmi vállalatok alkalmazták.⁴

¹ Közl. 39; 231.

² Rohla Lajos, A magyar nemzeti öntudat. Közl. 39; 10.

³ Bp. Pannonia-u. 5—6, 16.

⁴ Bp. Rottenbiller-u.

11. Egyéb intézmények.

A szülői ház és az iskola közötti kapcsolat jelentőségének tudatában sok iskola nem elégedett meg azzal, hogy a régi intézményeket korszerűbbé tették. Újabb és újabb szálakkal fűzik a szülőket az iskolához és vonják be őket a nevelői munkaközösségbe. Alább ismertetjük a fontosabbakat:

1. *A szülők köre.* Az egyik iskola a múlt tanévben megalakította a szülők körét. A szülőket az iskola iránti érdeklődés fűzi össze. Az egyesület az iskolaépület ügyét támogatja, az arra érdemes, szegénysorsú tanulókat segíti és az iskolai ünnepélyeken résztvesz.¹ Az ilyen szülői körnek főképpen ott lehet jelentősége, ahol az iskola még a kezdet nehézségeivel küzd, vagy ahol valamely diákjóléti intézményt (pl. diáknyaraló) társadalmi úton kíván létesíteni.

2. *A szülők iskolája.* Minthogy a szülői megbeszélések főleg gyakorlati tudnivalókkal foglalkoznak, sokan szükségesnek tartják e mellett az általános szülői értekezleteket is.² Ugyanis mindaddig, míg a szülők a nevelés tudományának alapelemeit, tizparancsolatát el nem sajátítják, hiába minden jó tanács és lelkes, buzdító szó.³

Érdekes itt is megfigyelni a kialakulást kereső tapogatózást. Van, ahol a szülők részére a tél folyamán általános népművelő előadásokat rendeznek.⁴ Másutt már ezeken a téli előadásokon elsősorban nevelési és egészségügyi kérdések kerülnek sorra. A munkába a helybeli orvost és védőnőt is bevonják.⁵

„Néhány karitatív vagy egyházi intézmény idáig is próbálkozott a szülők kioktatásával, de ezek a kísérletek csak igen kis hatósugarúak voltak és csak szerény kezdetet jelentettek“, pedig „az iskolának nem szabad elvesztenie a felkinálkozó alkalmat, hogy egyszerre két nemzedék irányítását végezhesse el.“⁶

Ez a munka természetesen csak jól átgondolt terv szerint folyhat. Például szolgálhat a kispesti iskolában múlt évben rendszeresített szülők iskolája, amelynek keretében 10 neveléstani és egészségügyi előadás hangzott el.⁷

3. *A szülők könyvtára.* Kispesten ezek után az előadások után minden alkalommal könyveket is osztottak ki az érdeklődő szülőknek.⁸)

Nyilvánvaló ugyanis, hogy az elröppenő beszélgetés, az egyszer-kétszer hallott jótanács nem válhat vérvé még a legjobb akarattal sem a szülőnek. Olvasnia, hallania kell azt minél gyakrabban. Ezért gondoskodnunk kell oly népszerű stílusban megírt, olcsó nevelési és egészségügyi füzetekről, amelyek minden kívánatos tudnivalót felölelnek, de ame-

¹ Jászberény: 17—18.

² „Neveléstudományi előadások szülők részére, Gönczy János, Közl. 40: 24—25.

³ Siklaki István, Közl. 41: 126.

⁴ 8 alkalommal 2—2 előadás, Szeged II.: 10.

⁵ Beszámoló a Szülők iskolájáról. Barcs: 3—4, 9.

⁶ Rohla Lajos. Közl. 39: 9.

⁷ Kispest: 10. A könyvtárban 9 mű van meg 182 példányban (művenként 5—40 db.)

lyek terjedelmükénél, vagy áruknál fogva nem riasztják vissza a tanulni vágyókat.

Átmenetileg minden iskola maga gondoskodhatnék ily népszerű füzetekről. Jó volna, ha mindjárt a beíráskor a szülők kezébe adhatnánk a családi nevelés vagy az egészséges életmód vezérfonalát.¹ Minden iskolában át kellene dolgozni és kinyomatni az iskola rendtartási és házi-szabályzatát.

Az évvégi nyomtatott értesítők minden szülőhöz eljutnak. Ezért az abban megjelenő, egyszerű nyelven, elevenen megírt, rövid nevelési és egészségügyi tanácsok sokat tehetnek a szülők felvilágosítása terén. Ilyen cikket több értesítőben is találunk. Jó volna, ha ez általánossá válnék.²

4. *A szülők délutánja.* Mindenekelőtt tisztázzuk azt a kérdést, hogy a három szülői megbeszélés mikor legyen. Az elsőt (eltérőleg az eddigi általános szokástól ne az első ellenőrző értekezlet után, hanem) a tanév elején tartsuk, szeptember második felében. Azért már ekkor, hogy a szülők a szükséges tudnivalókkal minél korábban megismerkedhessenek, kétélyeikben felvilágosítást kaphassanak és a szülői ház és az iskola az egymástól nyert közléseket már a tanév elején felhasználhassa. — A másodikat az első félév után február első hetére tegyük, hogy akkor a félévi munka eredményeit és hiányait megbeszélhessük. — A harmadikat május első hetében tartsuk. Ilyenkor már az egyes tanulók érdemjegyei nagyjából kialakulnak, de még van annyi idő, hogy a hiányokon esetleg segíthetünk. A szülői értekezletnek túlságosan késői időpontra való összehívása nem helyeselhető.

Minthogy legtöbb iskolában a szülőket különböző ünnepélyes alkalmakra amúgy is meghívják, ajánlatos a három szülői megbeszélést oly délutánokra tenni, amikor a szülők amúgy is hivatalosak az iskolába. Ezzel két célt érünk el: Az iskolai meghívásoknak, tehát a szülői ház igénybevételeinek számát csökkentjük. Viszont azért, hogy a szülők a megbeszélések előtt gyermekeik szereplésében gyönyörködhetnek, vonzóbbá tesszük az azokon való megjelenést. Ezt egyszerre többfelé felismerték. Több helyen a szülői értekezletek műsorának száraz voltát tanulók számainak beiktatásával igyekeznek enyhíteni. Másutt pedig a szülői értekezlet előtt a tanulók egy-két monológot és szindarabot adnak elő.³

Az *első szülői megbeszélést* tehát tegyük szeptember második felére. Előtte be lehet mutatni az iskolaudvaron a cserkészcsapat nyári táborigénybevételeinek számát csökkentjük. Viszont azért, hogy a szülők a megbeszélések előtt gyermekeik szereplésében gyönyörködhetnek, vonzóbbá tesszük az azokon való megjelenést. Ezt egyszerre többfelé felismerték. Több helyen a szülői értekezletek műsorának száraz voltát tanulók számainak beiktatásával igyekeznek enyhíteni. Másutt pedig a szülői értekezlet előtt a tanulók egy-két monológot és szindarabot adnak elő.³

Az *első szülői megbeszélést* tehát tegyük szeptember második felére. Előtte be lehet mutatni az iskolaudvaron a cserkészcsapat nyári táborigénybevételeinek számát csökkentjük. Viszont azért, hogy a szülők a megbeszélések előtt gyermekeik szereplésében gyönyörködhetnek, vonzóbbá tesszük az azokon való megjelenést. Ezt egyszerre többfelé felismerték. Több helyen a szülői értekezletek műsorának száraz voltát tanulók számainak beiktatásával igyekeznek enyhíteni. Másutt pedig a szülői értekezlet előtt a tanulók egy-két monológot és szindarabot adnak elő.³

¹ Zuckermann 50.

² Ilyen cikkek pl. B. [Bánáti Sándor], A szülői ház és [az] iskola. Siklós: 3—5, H. Patonay Vilma, Amit a szülőknek kell elvégezni: Mohács: 3—6, Börsciczky Miklós, Gyermekünk sorsa, Hódmezővásárhely: 10—14, Molnár Károly, A jó tanuló és jó diák. Törökszentmiklós: 3—4, Imecsfalvy Jenő, A tanulók szünidei foglalkozása. Nyiregyháza: 3—6.

³ Kál: 29.

A második megbeszélés idejéül február első hetét jelöltük ki. Leghelyesebb, ha a sportkör félévi tornabemutatójával kötjük össze. Ennek a délutánnak a testnevelés és egészségügy jelszava alatt kell lefolynia.¹

A harmadik megbeszélés május első hetében lesz. Ugyanezen a héten kell tartani az anyák napját is.² A miniszteri rendelet szerint ugyan minden osztályban, valamelyik óra keretében kellene megtartani, mégis sok iskola — felismerve a gondolat nagy nevelő értékét — műsoros ünnepé emelte az anyák napját. Kedves ötlet, hogy a tanulók ilyenkor virággal lepjék meg a nézőtéren ülő édesanyjukat.³ — Lehet természetesen cserkészavatást is tenni a harmadik szülői értekezlet elé.⁴

12. Összefoglalás.

Összegezve az elmondottakat, a szülői ház és az iskola közötti kapcsolat megerősítésére a következő eszközeink vannak:

1. Az ellenőrző könyvecske, melybe a jövőben a jeles feleleteket és dolgozatokat is jegyezzük be.

2. A fogadóórák, melyekre az osztályfőnök és a tanárok az arra szoruló tanulók szüleit meghívják. Órakozyokban és május hónapban csak kivételes esetekben fogadjunk.

3. A szálláslátogatás, melynek két célja lehet: ellenőrzés és adatgyűjtés.

4. A szülői megbeszélések, melyekről végképpen száműzzük a tudományos fejtegetéseket. Céljuk: közös érdekű tudnivalók bizalmas megbeszélése. Négy évre megállapított terv szerint az osztályfők osztályonként tartják.

5. A szülői délutánok. A szülői megbeszélések előtt a szülők valamelyik iskolai ünnepélyen vesznek részt.

6. A szülők iskolája. A tél folyamán megbeszéléssorozat a szülők részére a neveléstan és egészségügy köréből.

7. A szülők könyvtára. A szülőknek adjunk módot arra, hogy a hallott tanácsokat népszerű stílusban megírt füzetekben is olvashassák.

Hogy az elmondottakból melyik iskola mennyit valósít meg, az természetesen a helyi körülményektől (szükséglet, helyiségek, érdeklődés, lelkesedés) függ. Seregszemlénnkel, melyen a szerte az országban ugyanazért a célért harcoló iskolák bátor kezdeményezéseit vonultatuk fel, mindössze azt szeretnénk elérni, hogy a sok-sok követésre méltó példaadás újabb gondolatokat ébresszen és további munkásságra biztítson.

Implom József.

¹ Implom József: Egészségügyi délután Gyulán. Ifj. Testnevelés, 1938. 27. sz. 2-3.

² VKM. 38.307/1957. VI. ü. o. r.

³ Bp. Honvéd u.: 7.

⁴ Tokaj: 8.